Udskriftsdato: 30. oktober 2026 (Gældende)

Afslag på aktindsigt i foreløbige forskningsresultater i form af videooptagelser af oddere. Miljøoplysningsloven. Offentlighedslovens § 33, nr. 4

Ministerium: Folketingets Ombudsmand	Journalnummer: Sag nr. 17/01687

Afslag på aktindsigt i foreløbige forskningsresultater i form af videooptagelser af oddere. Miljøoplysningsloven. Offentlighedslovens § 33, nr. 4

Svar til borger

27-04-2017

Sag nr. 17/01687

Afslag på aktindsigt

Jeg har modtaget din e-mail af 3. april 2017 med bilag.

Du klager over, at Københavns Universitet ved afgørelse af 24. februar 2017 har meddelt dig afslag på aktindsigt i to odder-videosekvenser samt i GPS-koordinaterne for placeringen af det kamera, der har optaget sekvenserne. Du har dog fået oplyst, at kameraet er opstillet på strækningen "opstrøms Tissø".

Styrelsen for Forskning og Uddannelse har den 27. marts 2017 meddelt dig, at styrelsen har gennemgået Københavns Universitets afgørelse af 24. februar 2017, og at styrelsen herefter ikke har fundet anledning til at gå ind i sagen som tilsynsmyndighed.

Jeg har efter en gennemgang af din klage med bilag besluttet, at jeg ikke vil iværksætte en nærmere undersøgelse af Københavns Universitets afgørelse om afslag på aktindsigt samt Styrelsen for Forskning og Uddannelses beslutning om ikke at gå ind i sagen. Det skyldes, at jeg ikke mener, at en nærmere undersøgelse fra min side vil hjælpe dig med at opnå aktindsigt i det ønskede materiale på nuværende tidspunkt.

Jeg henviser til § 16, stk. 1, i ombudsmandsloven (jf. lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013 om Folketingets Ombudsmand). Det fremgår af denne bestemmelse, at ombudsmanden selv afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Jeg har ved min beslutning lagt vægt på følgende:

Du har som nævnt anmodet om aktindsigt i to odder-videosekvenser samt i GPS-koordinaterne for placeringen af det kamera, der har optaget sekvenserne.

Det fremgår af Københavns Universitets afgørelse af 24. februar 2017, at det materiale, som du har bedt om aktindsigt i, indgår i et forskningsprojekt på Statens Naturhistoriske Museum, og at der endnu ikke er

publiceret materiale fra projektet. Det fremgår også, at universitet har indhentet en udtalelse fra forskerne, der deltager i projektet. Det er forskernes opfattelse, at en udlevering af det pågældende materiale vil skade deres mulighed for at få forskningsprojektet publiceret, da der ifølge forskerne er tale om records, dvs. registreringer af en organisme på et givent tidspunkt på en given lokalitet, som udgør helt centrale rå-data for projektet.

Københavns Universitets afgørelse af 24. februar 2017 er truffet i medfør af § 2, stk. 3, i miljøoplysningsloven (senest bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 102 af 26. januar 2017), jf. § 13, stk. 1, nr. 6, i offentlighedsloven fra 1985 (lov nr. 572 af 19. december 1985).

Det følger af § 2, stk. 1, i miljøoplysningsloven, at enhver – under de betingelser og med de undtagelser, der følger af bl.a. offentlighedsloven – har ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger, jf. dog bl.a. lovens § 2, stk. 3.

Af miljøoplysningslovens § 6, stk. 2, 1. pkt., fremgår, at henvisninger til bestemmelser i offentlighedsloven i denne sammenhæng skal forstås som henvisninger til de pågældende bestemmelser i lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer.

Bestemmelserne i miljøoplysningslovens § 2, stk. 3 og 6, samt § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven har følgende ordlyd:

"§ 2.

(…)

Stk. 3. I sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der er omfattet af bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven, skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder ikke for sager omfattet af § 2, stk. 1, 1. pkt., i lov om offentlighed i forvaltningen, som behandles af politiet og anklagemyndigheden.

…

Stk. 6. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, nr. 4-6, i lov om offentlighed i forvaltningen eller § 15, stk. 1, nr. 4 og 5, i forvaltningsloven finder ikke anvendelse på miljøoplysninger, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i det i stk. 5 nævnte direktiv. "

"§ 13. Retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til

(…)

6) private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet. "

Bestemmelsen i miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, forudsætter således, at det først overvejes, om der er tale om miljøoplysninger, der er omfattet af en af de nævnte undtagelsesbestemmelser – i din sag offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6.

Dernæst indeholder miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, en generel afvejningsregel, hvorefter adgangen til at begrænse aktindsigt skal fortolkes restriktivt under hensyn til offentlighedens interesse i, at oplysningerne offentliggøres, og en konkret afvejningsregel, hvorefter de offentlige interesser, der varetages ved udlevering, i hver enkelt sag skal afvejes over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering.

Københavns Universitet har i afgørelsen af 24. februar 2017 også henvist til § 33, nr. 4, i den nye offentlighedslov (lov nr. 606 af 12. juni 2013), der har følgende ordlyd:

"§ 33. Retten til aktindsigt kan begrænses, i det omfang det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til:

(…)
4) Forskeres og kunstneres originale ideer samt foreløbige forskningsresultater og manuskripter. "

Om bestemmelsen i den nye offentlighedslovs § 33, nr. 4, fremgår bl.a. følgende af Københavns Universitets afgørelse:

"Den nye offentlighedslovs § 33, nr. 4, bestemmer, at retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til forskeres og kunstneres originale ideer samt foreløbige forskningsresultater og manuskripter. Det fremgår af forarbejderne til denne bestemmelse, at der er tale om en kodificering af ombudsmandens praksis efter bestemmelsen i den gamle offentlighedslovs § 13, stk. 1, nr. 6, jf. betænkning nr. 1510 af 2009 om offentlighedsloven, side 723-724. Det er således også efter § 13, stk. 1, nr. 6, muligt at undtage oplysninger under hensyn til beskyttelse af forskeres foreløbige forskningsresultater.

I forarbejderne til § 33, nr. 4, i den nye offentlighedslov anføres, at bestemmelsen bl.a. har til formål at beskytte den enkelte forskers faglige anseelse, som ellers kunne lide skade ved offentliggørelse af et foreløbigt forskningsprojekt, jf. de specielle bemærkninger til § 33 i lovforslag nr. L 144 af 7. februar 2013.

Det anføres videre samme sted, at der må foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af, om der er tale om et foreløbigt forskningsresultat. Det forhold, at et forskningsprojekt er indleveret til et fagtidsskrift med henblik på senere eventuel optagelse, indebærer ikke i sig selv, at der er tale om et endeligt projekt. En sådan indlevering kan udgøre en del af den proces, som et forskningsarbejde skal gennemgå. Det vil derfor ofte være naturligt, at myndigheden indhenter en udtalelse fra den pågældende forsker eller kunstner med henblik på at få belyst, om forskningsresultatet eller manuskriptet har en foreløbig karakter.

Det fremgår endelig af forarbejderne til den nye offentlighedslovs § 33, nr. 4, at hvis der er tale om et foreløbigt forskningsresultat, vil der være en formodning for, at offentliggørelse vil indebære en nærliggende fare for, at de pågældende interesser vil lide skade.

Rektorsekretariatet vurderer, at bedømmelsen af din ret til aktindsigt efter den gamle offentlighedslovs § 13, stk. 1, nr. 6, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, må foretages i lyset af det, der er anført i forarbejderne til den nye offentlighedslovs § 33, nr. 4.

…

Rektorsekretariatet vurderer på denne baggrund, at de oplysninger, som din anmodning om aktindsigt vedrører, er foreløbige forskningsresultater, som kan undtages fra aktindsigt efter den gamle offentlighedslovs § 13, stk. 1, nr. 6. Der er ikke efter Rektorsekretariatets vurdering grundlag i bestemmelsens ordlyd eller forarbejder for at skelne mellem, om det pågældende materiale har karakter af egentlige rådata, som er indhentet i forbindelse med forskningen, eller om det har karakter af vurderinger eller analyser af sådanne rådata.

Rektorsekretariatet vurderer, at der er tale om et væsentligt hensyn til en privat interesse, hvor hemmeligholdelse er påkrævet efter forholdets særlige karakter, jf. den gamle offentlighedslovs § 13, stk. 1, nr. 6. Rektorsekretariatet vurderer desuden, at hemmeligholdelse er nødvendigt for at beskytte dette væsentlige hensyn, idet der ikke er grundlag for at afkræfte formodningen for, at offentliggørelse af materialet vil skade forskernes interesser. ”

Om vurderingen efter miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, fremgår følgende af universitets afgørelse:

”Rektorsekretariatet har herefter foretaget en konkret afvejning af offentlighedslovens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering med henvisning til den gamle offentlighedslovs § 13, stk. 1, nr. 6, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 3.

På baggrund af dine bemærkninger i forbindelse med din klage over Rektorsekretariatets tidligere afslag på aktindsigt lægger Rektorsekretariatet til grund, at du især har en ideel interesse som privatperson i oplysningerne om de pågældende odderfund. Heroverfor står forskernes interesse i uhindret at kunne publicere deres forskningsresultater, herunder de pågældende rådata.

En konkret afvejning af disse modstående interesser fører efter Rektorsekretariatets vurdering til, at udlevering af oplysningerne må afslås, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 3. Det kan ikke efter Rektorsekretariatets vurdering føre til et andet resultat, at offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, skal anvendes restriktivt, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 3.

Rektorsekretariatet har navnlig lagt vægt på, at din ideelle interesse i de pågældende odderfund under alle omstændigheder vil blive tilgodeset, når forskerne publicerer deres forskning. Rektorsekretariatet vurderer, at dine eller offentlighedens interesser i øvrigt ikke vil lide skade ved først at få kendskab til de ønskede oplysninger på et senere tidspunkt, når forskerne på Statens Naturhistoriske Museum har publiceret deres forskning. ”

Københavns Universitet vurderede desuden, at du ikke kunne meddeles yderligere aktindsigt i kraft af bestemmelserne om meroffentlighed, og at det, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 6, ikke var i strid med artikel 4, stk. 2, i Europarlamentets og Rådets direktiv af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/2013/EØF (2003/4), at meddele dig afslag på aktindsigt i oplysningerne.

Som det fremgår af ovenstående fra Københavns Universitets afgørelse, er et af formålene med bestemmelsen i § 33, nr. 4 – samt formålene med tidligere at undtage foreløbige forskningsresulter efter den gamle offentlighedslovs § 13, stk. 1, nr. 6 – at sikre forskere rimelige arbejdsvilkår derved, at de beskyttes mod offentliggørelse af forskningsresultater, som endnu ikke betragtes som endelige, og som derfor ikke er egnede til offentliggørelse. Det fremgår endvidere af forarbejderne til bestemmelsen (jf. lovforslag nr. L 144 af 7. februar 2013 og betænkning nr. 1510/2009 om offentlighedsloven, s. 694 f. og 722 ff.), at det vil være naturligt at indhente en udtalelse fra de pågældende forskere med henblik på at få belyst, om forskningsresultatet eller manuskriptet har en foreløbig karakter, og det fremgår, at der i tilfælde, hvor der foreligger et foreløbigt forskningsresultat eller et foreløbigt manuskript, er en formodning for, at indsigt vil indebære en nærliggende fare for, at de pågældende interesser vil lide skade.

Københavns Universitet har indhentet en udtalelse fra forskerne, og har herefter foretaget en vurdering af, om det var nødvendigt at undtage oplysningerne om odderfundene til beskyttelse af væsentlige hensyn til forskeres foreløbige forskningsresultater og manuskripter. Universitetet har også foretaget en vurdering efter miljøoplysningsloven i overensstemmelse med den generelle og konkrete afvejningsregel i miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, og en vurdering efter § 2, stk. 6, i loven om foreneligheden med artikel 4, stk. 2 i det bagvedliggende direktiv.

Universitetet har endvidere i sin afgørelse forholdt sig til de spørgsmål, du har rejst om, hvorvidt det er hensynet til lodsejerne, der ligger bag afslaget og betydningen af offentliggørelse af dele af oplysningerne. Universitetet har i den forbindelse bemærket, at der i afgørelsen ikke er lagt vægt på hensynet til lodsejerne og har anført, at din anmodning om aktindsigt vedrører mere materiale end det, som har været vist og omtalt i medierne.

På den baggrund har jeg samlet besluttet, at jeg ikke vil iværksætte en nærmere undersøgelse i anledning af din klage over Københavns Universitets afgørelse om afslag på aktindsigt, da det er min opfattelse, at en nærmere undersøgelse fra min side, ikke vil hjælpe dig med at opnå aktindsigt i det ønskede materiale på nuværende tidspunkt. Jeg har i den forbindelse lagt vægt på, at universitetet – uanset om den formodningsregel, som er angivet i forarbejderne til den nye offentlighedslovs § 33, nr. 4, finder anvendelse i forbindelse med en vurdering efter miljøoplysningsloven – gennem indhentelsen af udtalelsen fra forskerne har sandsynliggjort, at en offentliggørelse vil kunne skade deres mulighed for at få forskningsprojektet publiceret, da der ifølge forskerne er tale om records, dvs. registreringer af en organisme på et givent tidspunkt på en given lokalitet, som udgør helt centrale rå-data for projektet. Jeg har også lagt vægt på, at de vurderinger, som universitet har foretaget efter § 2, stk. 3 og § 2, stk. 6 i miljøoplysningsloven, på det foreliggende grundlag ikke kan give mig anledning til bemærkninger.

Jeg vil derfor heller ikke foretage en nærmere undersøgelse af Styrelsen for Forskning og Uddannelses afgørelse om ikke at gå ind i sagen som tilsynsmyndighed.

Jeg henviser som nævnt til § 16, stk. 1, i ombudsmandsloven, hvorefter ombudsmanden selv afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Til din orientering vedlægger jeg en vejledning om ombudsmanden og persondataloven (Information om dine rettigheder). Jeg foretager mig herefter ikke mere i anledning af din henvendelse.

Med venlig hilsen



Jonas Bering Liisberg
Direktør

Kopi til orientering:

Københavns Universitet

Styrelsen for Forskning og Uddannelse